

Sangen i Den lutherske kirke

1

Hvorfor synger vi i kirken?

2

Kolossenserne 3,16

*Lad Kristi ord bo i rigt mål hos jer.
Undervis og forman med al visdom
hinanden med salmer, hymner og åndelige
sange, syng med tak i jeres hjerte til Gud.*

3

Efeserne 5,18-20

*Lad jer fylde af Ånden, v19 tal til hinanden
med salmer, hymner og åndelige sange,
syng og spil af hjertet for Herren, v20 og
sig altid Gud Fader tak for alt i vor Herre
Jesu Kristi navn*

4

Salme 136

P Tak gudernes Gud
M Hans trofasthed varer til evig tid
P Tak herrernes Herre
M Hans trofasthed varer til evig tid
P Han, som alene gør store undere
M Hans trofasthed varer til evig tid
P Han skabte himlen med forstandighed
M Hans trofasthed varer til evig tid
P Han bredte jorden ud på vandet
M Hans trofasthed varer til evig tid
P Han skabte de store lys osv..

5

Salme 103

*Min sjel lov Herren! * Og alt som i meg er love hans
hellige navn
Min sjel lov Herren * Og glem ikke alle hans
velgjerninger!
Han som forlater all din misgjerning * som læger alle dine
sykdommer
Han som forløser ditt liv fra graven * som kroner deg med
miskunnhet og barmhjertighet...
Ære være Faderen og Sønnen * og Helligånden
Som i begynnelsen så nu og alltid * og i all evighet. Amen*

6

Gregoriansk sang

Pave Gregor I, 500-t
Samlet melodier.
Valgte ut dem som
kirken skulle bruke

7

Hvordan er den gregorianske sang?

- *Enstemmig sang uden akkompagnement
- *Fri rytme – følger tekstens rytme
- *I salmene ”melodiske formler”.

8

Kyrie eleison

Græsk, betyder *Herre forbarm dig*

Lytteeksempel 1

9

Kyrie eleison

The image shows a musical score for the Kyrie eleison. It consists of four staves of music, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The first staff is marked with a repeat sign and a double bar line. The second staff is marked with a '2' above the first measure. The third staff is marked with a '3' above the first measure. The fourth staff is marked with a '4' above the first measure. The lyrics are: Ky - ri - e e - - - le - i - son, Krist - te e - - - le - i - son, Ky - ri - e e - - - le - i - son, and Ky - ri - e e - - - le - i - son.

Ky - ri - e e - - - le - i - son

² Krist - te e - - - le - i - son

³ Ky - ri - e e - - - le - i - son

⁴ Ky - ri - e e - - - le - i - son.

Flerstemmig sang

Kyrie eleison af Palestrina (1500-tallet)

CD,4

11

The image displays a musical score for the Kyrie eleison by Palestrina. It features four vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and four instrumental parts (Inst. 1-4). The score is written in a common time signature (C) and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are: Ky - - - rie e - lei son, Ky - ri - e e - lei son, Ky - - - rie e - lei son, lei - - - - - son,.

12

Den latinske gudstjeneste

- Indledning (*Salme fra Bibelen*)
- Kyrie (Herre forbarme dig) (*Mark 10,47*)
- Ære være Gud (*Luk 2,14*)
- Hilsen (*2 Tim 4,22*)
- Bøn (fast bøn)
- Epistel (fra brevene)
- Salme(r) og Halleluja (fra Bibelen)
- Evangelium (fra en av evangelisterne)
- Trosbekendelsen
- Prædikenen (kunne også holdes før gudstjenesten!)

Den tyske gudstjeneste

- **Salme** (gendiktning af bibelsk salme)
- Kyrie eleison (ny melodi)
- **Salme** (Aleneste Gud i Himmerig)
- Bøn (synges)
- Epistel (synges)
- **Salme** (f.eks Nu beder vi den Hellig Ånd)
- Evangeliet (synges)
- **Salme** (Vi tro, vi alle tro på Gud)
- Preken (læsning fra en postille!)

13

Den latinske gudstjeneste

- Løft jeres hjerter..(*Koloss 3,1/ Sl 136*)
- Indstiftelsesordene (Matt 26,26-28; 1 Kor 11,23-25 o.a)
- Hellig, hellig, og Velsignet (Es 6,3; Matt 21,9)
- Fadervor og Fred være med jer (*Matt, 6,9-13 og Johs 20,19*)
- O du Guds Lam (*Johs 1,29*) under uddelingen
- La os prise Herren) (*Sl 103,1*)
- Velsignelsen (4. Mos 6,24)

Den tyske gudstjeneste

- Parafraze over Fadervor og Natverdsformaning
- Indstiftelsesordene (synges)
- **Salme** (Om Esajas i templet)
- **Salme** (O Guds Lam uskyldig) under uddelingen
- Takkebøn (synges)
- Velsignelsen (synges)

14

Salme 130

v1 Fra det dybe råber jeg til dig, Herre.

v2 Herre, hør mit råk,
lad dine ører lytte
til min tryglen!

v3 Hvis du, Herre, vogtede på skyld,
hvem kunne da bestå, Herre?

v4 Men hos dig er der tilgivelse,
for at man skal frygte dig.

v5 Jeg håber på Herren,
min sjæl håber;
jeg venter på hans ord,

Af dybsens nød

1 Af dybsens nød, o Gud, til dig
mit bange råk jeg vender,
bøj nådig øret ned til mig,
hør bønnen, jeg opsender!
Thi om du ville se derpå,
hvad synd og uret vi begå,
da måtte vi fortabes.

2 Hos dig jo nåde gælder kun,
af den du synd tilgiver,
thi ren og hellig i sin grund
vor gerning aldrig bliver.
Hvo kan, o Gud, for dig bestå?
Enhver for dommen skælve må
og ty hen under nåden.

3 Derfor på Gud og ej på mig
jeg alt mit håb vil bygge,
mit hjerte skal husvale sig
udi hans nådes skygge;
den blev mig tilsagt ved hans ord,
det er min trøst, på det jeg tror, 15
deri mig intet rækker

Salme 130 (forts)

v6 min sjæl venter på Herren
mere end vægterne på morgen,
end vægterne på morgen.

v7 Israel, vent på Herren,
for hos Herren er der troskab,
hos ham er der altid udfrielse.

v8 Han udfrier Israel
fra al dets skyld.

Af dybsens nød (forts)

4
Og vared det til aftenstund,
ja natten ud, til morgen,
så skal mit hjerte ingenlund
fortvivle dog i sorgen;
men som det rette Israel,
der læsket blev af Åndens væld,
jeg bier på min Herre.

5
Og er vort syndemål end stort,
dog større er Guds nåde,
hans stærke hånd, som alt har gjort,
kan vel os fri af våde;
han er den gode hyrde, som
sin hjord fra synd, fra død og dom
i nåde vil forløse.

SI 130
Martin Luther 1524. (Dansk 1528).
Peder Hjort 1843.

16

Luthers brev til Spalatin

”Naade og Fred! Jeg tænker paa efter Profeters og Kirkefædres Eksempel at skabe tyske Salmer for Folket, (d.e. aandelige Sange), for at Guds Ord kan blive i folket ogsaa ved Sangens Hjælp.”

”Derfor søger vi efter Digtene allevegne. Men da Du (Spalatin) har et fyldigt og smukt Herredømme over det tyske Sprog og megen Øvelse i dets brug, saa beder jeg om, at Du sammen med os vil arbejde for denne Sag og forsøge at omsætte en af Salmerne til Sangbrug, saaledes som Du ser det af medfølgende Eksempel.

Men jeg ønsker, at hofmæssige og uvante Ord bliver undgået, for at Folket maa synge saa enfoldige og almenfættelige Ord som muligt, men rene og passende; dernæst skulde Meningen gengives klart og saa nær op som muligt til Salmerne selv.”

17

Luthers brev til Spalatin

1. Luther vil ”gendigte salmer fra salmernes bog efter mønster af tidligere hymner”*)

2. Luther vil ”skabe tyske salmer for folket forat Guds ord kan blive i folket ogsaa ved sangens hjælp”

3. De skal være så ”nær op som mulig til salmerne selv”

*) Se f.eks Dsb nr 9: *O store Gud! Vi love dig*

18

De lutherske salmer

- En naturlig del af vår liturgi
- Binder de forskjellige generasjoner i menigheten sammen
- Binder oss sammen med de kristne generasjoner før oss
- Binder de lutherske kirker sammen i hele verden (en felles salmeskatt)
- De er nådemiddelorienterte. (Ord og Sakrament.)
- De har et bibelnært og bibelfyldig innhold
- Salmen har ofte ”slitesterke” melodier som passer til tekstenes innhold

19

God artikkel!

John T Pless : *Gudstjeneste - utdeling av syndenes forlatelse*

Pless: Troens språk er liturgiens språk. Trosopplæringen lærer den omvendte dette språket. Tre bøker er essensielle i denne trosopplæringen: Den Hellige Skrift, Lille katekisme og salmeboken. Læren som er tatt fra Skriften bekjennes i katekismen og uttrykkes tilbedelsesmessig i liturgien og i salmene.

Google: Delkbergen-artikler-John T Pless!

20